

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: Handelingen 19, 13 - 20
Ochtenddienst / middagdienst

Broeders en zusters,

- 1 Votum**
- 2 Zegengroet**
- 3 Zingen : Psalm 89 : 1 en 3**
- 4 Lezing van de wet**
- 5 Schuldbelijdenis door het zingen van Gezang 157**
- 6 Genadeverkondiging met aansluitend het zingen van Gezang 162 : 1 en 3**
- 7 Gebed om zegen over de eredienst**
- 8 Schriftlezing : Handelingen 19 : 1 - 20**
- 9 Zingen : Lied 477 : 1 en 2**
- 10 Tekst : Handelingen 19 : 13 - 20**
- 11 Zingen : Psalm 115 : 3 - 5**
- 12 Dankzegging en voorbede**
- 13 Dienst van de offergaven**
- 14 Slotzang : Psalm 138 : 1 en 3**
- 15 Zegen**

Middagdienst

- 1 Votum**
- 2 Zegengroet**
- 3 Zingen : Psalm 89 : 1 en 3**
- 4 Gebed om zegen over de opening van Gods Woord**
- 5 Schriftlezing : Handelingen 19 : 1 – 20**
- 6 Zingen : Lied 477 : 1 en 2**
- 7 Tekst : Handelingen 19 : 13 – 20**
- 8 Zingen : Psalm 115 : 3 – 5**
- 9 Belijdenis van het geloof op de wijs van Gezang 179b**
- 10 Dankzegging en voorbede**
- 11 Dienst van de offergaven**
- 12 Slotzang : Psalm 138 : 1 en 3**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,

[Wereld vol afgoderij] De tekst van vandaag trekt ons in een wereld die we ons moeilijk kunnen voorstellen. Een wereld die vol is van allerlei vormen van godsdienstigheid. Goden in allerlei verschijningsvormen overspoelden steden als Efeze. Efeze was al eeuwen een centrum van godsdienst vanwege de grote tempel van Artemis. In 550 voor Christus was hier al een grote tempel voor Artemis. De tempel hoorde bij een van de wereldwonderen van de toenmalige wereld. De godin Artemis was de godin van de jacht en vruchtbaarheid. De tempel zoals Paulus die heeft gezien was niet de oorspronkelijke tempel. Want die was in 365 voor Christus verwoest. Maar de beroemde Alexander de Grote heeft later de tempel laten herbouwen. De tempel was groter dan een voetbalveld. De prachtig versierde zuilen die het dak van de tempel droegen waren maar liefst 18 meter hoog. De stad Efeze had in de dagen van Paulus ongeveer 250.000 inwoners en was een van de belangrijkste steden van het Romeinse Rijk. In de tijd van Paulus werd de stad bezocht en bewoond door mensen uit allerlei landstreken en van allerlei volken. Die mensen namen allemaal hun eigen goden mee en zo stond Efeze bol van de godsdienst en het bijgeloof. Het leven werd beheerst door allerlei goden van allerlei pluimage. En waar mensen geloven in vele goden is het vaak geen probleem om aan nieuwe goden hun eigen plekje te geven.

Er werd in Efeze dan ook veel geld verdiend door mensen van wie men de indruk had dat deze invloed hadden op de wereld van de goden. Hun raad werd gevraagd bij belangrijke gebeurtenissen als een huwelijk, een grote reis, de start van een nieuw bedrijf. Waarzeggers voorspelden aan de hand van de ingewanden van dieren of de vlucht van vogels of de tijd gunstig was. Net zo als tijdens het WK voetbal mensen een octopus of andere dieren de winnaar van een duel lieten voorspellen. Ook waren geneesheren en uitdrijvers van boze geesten bijzonder in tel. Want zij konden je genezen en je bevrijden van depressies of boze geesten. Tegen deze achtergrond van grote godsdienstigheid en alomtegenwoordig bijgeloof moeten we de geschiedenis van vanmorgen lezen.

[Afgoderij is vrucht] Nu kunnen wij neerkijken op al dat bijgeloof. Maar wie zich een beetje verdiept in het leven van de mensen in de Oudheid, maar ook later in de Middeleeuwen, die gaat dit beter begrijpen. Wij leven in een tijd waarin we ons nauwelijks zorgen hoeven te maken over ons bestaan. Maar dat was in die tijd wel heel anders. Je

had vaak maar werk voor 1 dag. En je moest maar afwachten of je de volgende dag opnieuw werk zou kunnen vinden. Als je werkeloos of ziek was, was er geen sociaal vangnet. Dan kwam er geen geld binnen en leed je al snel honger. Als je ziek werd waren er zelden geneesmiddelen en doktoren waren duur. Vorsten, machthebbers, ordebevaarders en rechters waren vaak corrupt en letten in de eerste plaats op hun eigen belangen. Oogsten konden mislukken en dan dreigde gelijk hongersnood en armoede. In een dergelijke wereld voelden de meeste mensen zich klein en machteloos. Niets was zeker in het leven. Is het dan vreemd dat ze gemakkelijk hun toevlucht zochten tot afgodendienst en bijgeloof? Want is het dan niet een troostvolle gedachte dat je de goden die wel macht hadden over deze dingen goed kon stemmen als je hen maar diende met offers of wat ze ook maar vroegen? Zo had je dan nog een beetje grip op je leven. In ieder geval voor je gevoel.

In deze bijgelovige wereld is de apostel Paulus aan het werk. *[De Here onderstreept]* En blijkbaar wil de Here in Efeze laten zien dat de boodschap die zijn dienaar Paulus verkondigt betrouwbaar zijn. Want de Here onderstreept de verkondiging van Paulus door hem grote wonderen te laten verrichten, zoals we in vers 11 lezen. ‘Door Gods toedoen verrichtte Paulus buitengewoon grote wonderen.’ Ja, het was zelfs zo dat de doeken en werkkleren die Paulus had gedragen naar zieken werden gebracht en deze mensen beter werden en de boze geesten hen verlieten. Er ontstond dus een run op de kleren van Paulus en de Here maakte duidelijk naam voor zichzelf in Efeze. En wie in tien goden gelooft die kan gemakkelijk plaats maken voor een elfde als die ook lijkt te werken. En dat is natuurlijk een heel andere situatie dan die van ons waarin wij geloven dat er maar één ware God is. Daar is geen plaats voor een tweede, laat staan voor een elfde of twaalfde god.

[Het geloof in veel goden] En daar komen we gelijk bij een probleem dat gemakkelijk ontstaat als je in vele goden gelooft. Bij een dergelijk geloof ontstaat heel moeilijk echte toewijding aan God. Daar zijn mensen opportunistisch in hun geloof. Wat op dat moment werkt omarmen ze. En als even later iets anders beter lijkt te werken, dan omarmen ze dat. En dat zien we gebeuren wij de zeven zonen van Skevas. Lucas vermeldt erbij dat deze Skevas een Joodse hogepriester is. Voor ons lijkt dit een overbodige opmerking. Maar Lucas vermeldt dit erbij om daarmee zijn verhaal controleerbaar te maken. Deze zeven zonen van Skevas voorzien in hun levensonderhoud door op te treden

als geestenbezweerders. Zij deden zich voor als mensen met macht over boze geesten. Geesten die ze verdreven door het uitspreken van bepaalde spreuken. Blijkbaar hadden ze gehoord over de wonderen die Paulus deed en over de God die deze Paulus diende: een God genaamd Jezus.

Geheel in overeenstemming met de manier van denken van die tijd, besloten ze om in naam van deze Jezus boze geesten te gaan uitdrijven. Niet omdat ze hun leven aan Jezus wilde wijden, maar omdat het hun waarschijnlijk flink wat geld zou opleveren als zij net zo veel mensen zouden kunnen genezen als Paulus. Zij wilden graag meeprofiteren van deze hype. En zo zeiden ze dan tegen de boze geesten: 'Ik bezweer jullie bij Jezus, die door Paulus wordt verkondigd.' Maar toen ze deze woorden hadden uitgesproken, gebeurde er iets dat nog nooit eerder was gebeurd. Normaal konden er twee dingen gebeuren. Of de spreuk werkte en iemand werd beter. Wat waarschijnlijk ook wel gebeurd was zonder deze bezwering. Of er gebeurde niets.

Maar deze Jezus Christus blijkt uit ander hout gesneden te zijn dan de andere goden die zij kenden en wiens namen ze eerder hadden gebruikt. **[Jezus Christus leeft]** Ja, Hij blijkt helemaal niet hout gesneden te zijn, maar een werkelijk levende God te zijn. Want Hij verzet zich er tegen dat zijn naam door Jan en alleman zomaar gebruikt wordt. En Hij wil al helemaal niet dat zijn Naam misbruikt wordt door mensen die er alleen maar geld mee willen verdienen. De boze geest wordt dan ook een instrument in de hand van Jezus Christus als deze tegen deze zonen van Skevas zegt: 'Jezus ken ik, en Paulus ook, maar wie zijn jullie?' Deze zonen van Skevas die zichzelf heel wat vinden, worden hier even goed op hun plaats gezet. Wie Jezus is weet de geest. En wie Paulus is ook. Die kent hij en die respecteert hij. Daar zal hij ook naar luisteren. Maar zij stellen niets voor in zijn ogen. En hij heeft ook geen boodschap aan hun woorden. Naar hen gaat hij echt niet luisteren. Hij gaat echt niets bijdragen aan de reputatie van deze zeven. Nee, het tegenovergestelde gaat hij doen. Hij gaat de reputatie van deze mannen met de grond gelijk maken. Hij laat de man van wie hij bezit heeft genomen de zeven te lijf gaan. En hij vervult deze man met zoveel kracht dat de zeven uiteindelijk naakt en gewond het huis uitvluchten waar ze waren.

Zo komt onze Heer Jezus Christus op voor de heiligheid van zijn Naam. Hij gebruikt een boze geest om mensen die zijn naam willen gebruiken voor eigen eer en gewin te straffen. **[Dit is niet alleen]** Maar wat nog belangrijker is hoe de mensen in Efeze hier-

op reageren. Want laten we niet menen dat alleen deze zonen van Skevas een verkeerd beeld van Jezus Christus hadden. Voor veel mensen in Efeze was Jezus een God tussen de vele goden die ze hadden. Een nieuwe naam in het rijtje van goden die ze dienden. Maar door wat er met deze zeven gebeurt wordt de Joodse en Griekse inwoners van Efeze duidelijk dat ze Jezus maar niet zomaar op kunnen nemen in hun rijtje. Het wordt ze duidelijk dat ze Jezus maar niet kunnen dienen naar eigen inzicht. Zoals het hun goed dunkt. En zo kan Lucas ook schrijven dat het de inwoners van Efeze met diep ontzag vervulde; allen prezen en eerden de naam van de Heer Jezus.

[Diep ontzag voor God] De mensen waren vervuld van diep ontzag ten opzichte van de Heer Jezus. Diep ontzag voor de Here Jezus. Eenvoudige woorden. Woorden die gaan over de kern van het leven met God. Hier begint het leven met God mee. Met het hebben van diep ontzag voor God. En hebben wij dat nog voor de Heer Jezus? Want we leven in een tijd waarin er niets meer heilig is. Alles moet, in het kader van de vrijheid van meningsuiting, belachelijk gemaakt mogen worden. Nu zal ik niet ontkennen dat vrijheid van meningsuiting een groot goed is. Maar als dat betekent dat we voor niets en niemand meer ontzag hebben dan hebben we iets heel belangrijks verloren. Iets wat belangrijk is voor het leven in de gezinnen, het leven op school, het leven in de samenleving, het leven in de kerk en vooral het leven met God. Want als we het diepe ontzag voor God verliezen, dan malen we echt meer over onze zonden. Ja, die moet God maar voor lief nemen en daar niet te moeilijk over doen. Want ach, dat doen we zelf ook niet. Maar als we onze zonden niet meer serieus nemen, hoe zullen daar dan nog berouw over hebben? Hoe zullen we dan nog met een oprecht hart vergeving kunnen vragen? Wat blijft er dan nog over van een verlangen om vervuld te worden met de Geest van de gehoorzaamheid? Terwijl het begin van de ware wijsheid het ontzag voor God is (Psalm 111:10). Als we niet meer uit ervaring weten wat ontzag is, dan zijn we flink afgestompt en lopen we het groot gevaar onze redding in Jezus Christus te verliezen.

[Diep ontzag voor God] Want kijkt u maar wat er in Efeze gebeurde toen de mensen zagen hoe serieus God het misbruik van zijn Naam neemt. En toen de mensen in Efeze diep ontzag kregen voor de Naam van de Heer Jezus. Veel nieuwe gelovigen kwamen in het openbaar hun praktijken opbiechten. Toen ze grootheid en macht van Jezus Christus begonnen te zien, kregen ze problemen met hun zonden. Want waarom zou hun niet iets soortgelijks kunnen gebeuren als de zeven zonen van Skevas. Hadden zij ook niet aller-

lei dingen gedaan die de Here verfoeit? Hadden zij niet goden gediend die geen goden zijn? Hadden zij niet meegedaan met allerlei zuippartijen? Met feesten vol platvloersheid en ontucht? Met bedrog? Met het kleineren en het belachelijk maken van mensen? Allemaal zonden die God haat en die Hij ook niet ongestraft laat. En de mensen zochten vergeving voor hun zonden. Ze hielden zich niet groter dan ze waren, maar biechtten hun zonden in het openbaar op. Dat moet een zeer ingrijpende gebeurtenis zijn geweest in de stad. En in het bijzonder voor de kerk daar. Wat fantastisch als mensen zich niet langer groot houden, maar eerlijk vertellen wat ze misdaan hebben. Maar het niet alleen vertellen, maar er ook berouw over hebben en vergeving zoeken. Jesaja heeft al geschreven dat God vreugde vindt in mensen die verslagen zijn van hart. En de Heer Jezus heeft gezegd dat het feest is in de hemel als een zondaar zich bekeert en toevlucht zoekt tot Jezus Christus.

[Eerlijk berouw over zonden] Dat deze belijdenis van zonden oprecht was blijkt ook wel uit het feit dat er veel mensen bij waren die magie hadden bedreven. Die zich net als de zonen van Skevas zich bezig hadden gehouden met het bezweren van geesten. Of misschien met andere vormen van tovenarij of kwakzalverij. Want nadat ze hun zonden hadden beleden brachten ze hun boekrollen bij elkaar en verbrandden deze publiek. Ze verkochten ze niet. Hoewel ze veel geld hadden gekost en ze er een flink bedrag voor hadden kunnen krijgen. Nee, ze verbrandden ze. Want ze wilden ook niet dat een ander door die boekrollen in de macht zou komen van boze geesten en de macht van de duivel. We zien hier oprechte liefde en onverdeelde toewijding aan de Here. Als de gemeente van Efeze in Openbaring 2 wordt verweten dat ze de liefde van weleer hebben opgegeven, dan is het heel goed mogelijk dat aan de liefde en toewijding wordt gedacht die ze hier aan de dag hebben gelegd.

[Het Woord van God] Lucas sluit dan af met de woorden: ‘zo zegevierde het woord van de Heer en vond het steeds meer gehoor’. En dat is waar het toch om gaat. Beter gezegd, dat is waar het de Here om gaat als Hij zijn Woord laat horen. Dat het gehoor vindt en zegeviert. Want wat de Heer tweeduizend jaar geleden door zijn Woord heeft bewerkt dat wil Hij ook in ons hart en leven bewerken. Dat het er overwint. Dat we eerlijk ons leven onderzoeken en de Here oprecht onze zonden belijden. En als u dat graag tegenover een ambtsdrager of gemeentelid doet, dan is dat natuurlijk ook prima. Misschien zelfs nog wel beter. Want dan kan hij of zij samen met u bidden en vragen om verge-

ving. En als u tegenover een broeder of zuster hebt gezondigd dan doet u er helemaal goed aan om hem of haar uw zonden te belijden. Maar hoe u het ook doet, belijd ze telkens opnieuw uit diep ontzag voor Jezus Christus. En als u dat doet, dan zult u merken hoe dat oplucht en bevrijdt. Zoals David dat bezingt in Psalm 32.

*“Zolang ik zweeg verteerden al mijn krachten,
Ik klaagde luid, niets kon mijn pijn verzachten.
Want dag en nacht lag zwaar op mij Gods hand,
Mijn merg verdroogde als in zomerbrand.
Maar ik bekende U oprecht mijn zonden,
Verborg geen kwaad dat in mij werd gevonden.
En toen ik dit beleed voor uw gezicht,
Sprak U mij vrij van schuld in uw gericht.”*

Amen